

АЙЗЪК АЗИМОВ ГЛЕДНА ТОЧКА

Част 0 от „Разкази за Мултивак“

Превод от английски: Радостина Атанасова, 1988

chitanka.info

Роджър дойде да потърси баща си — беше неделя, по принцип почивен ден. Освен това искаше да разбере дали всичко е наред.

Лесно можеше да намери баща си — работещите на Мултивак, гигантския компютър, живееха със семействата си съвсем близо до Базата. Бяха основали малко градче — градче от хора, които решаваха проблемите на света.

Жената на рецепцията познаваше Роджър.

— Ако си дошъл за баща си — каза му тя, — той е в сектор Л, но сигурно е прекалено зает, за да ти обърне внимание.

Роджър реши все пак да опита — мушна глава през една от вратите, откъдето се чуваше говор. Коридорите бяха доста по-пусти, отколкото през делничните дни, и не бе трудно да открие къде се работеше в момента.

Веднага видя баща си, а и баща му го видя. Изглеждаше угрижен и момчето тутакси осъзна, че нещо не е наред.

— А, Роджър — рече баща му, — за съжаление много съм зает.

Шефът му също бе там и каза:

— Хайде, Аткинс, почини си. Занимаваш се с това нещо вече девет часа — голяма полза няма. Заведи хлапето в стола да хапнете. После подремни малко и пак ела.

На бащата на Роджър това не му хареса много — явно не искаше да се откъсва от работата си. Държеше в ръка един уред — Роджър позна, че е анализатор на променливи сигнали, но не му беше ясно как точно се борави с него. Бръмченето и потракването на Мултивак се чуваше навсякъде.

Баща му остави сигнализатора и каза:

— Добре. Хайде, Роджър. Ще те заведа да хапнеш набързо един сандвич, а тези умници нека се мъчат да открият повредата без мене.

Изми се надве-натри и отидоха в стола. Взеха си по един голям сандвич, порция пържени картофи и сода.

— Мултивак още ли не е поправен, татко? — запита момчето.

Баща му мрачно отвърна:

— Наникъде не сме с него.

— Но той като че ли работеше. Чух го.

— Е, да, работи. Само дето не винаги дава правилните отговори.

Роджър беше на тринадесет години и от четвърти клас учеше програмиране. Понякога така го ненавиждаше, че му се приискваше да

живее в първата половина на ХХ век — тогава децата не са се занимавали с такива неща. Но да разговаря с баща си му бе от полза.

— Как разбираш, че не дава правилните отговори, след като само той ги знае? — запита момчето.

Бащата вдигна рамене и са секунда Роджър се уплаши, че ще каже „много е сложно“ и няма да му обясни нищо — но той почти никога не правеше така.

— Синко, мозъкът на Мултивак може да е голям колкото един завод, но все пак е по-примитивен от това, което ние носим тук — отвърна бащата и се почука по челото. — Понякога Мултивак ни предлага отговор, до който не бихме се добрали и за хиляда години. Но понякога нещо щраква в умовете ни и ние си казваме: „А-а, има някаква грешка тук!“ После пак задаваме същият въпрос на работа и получаваме различен отговор. Ако Мултивак не бъркаше, би трябвало да дава винаги само един отговор на едн и същи въпрос. А когато отговорите са два, единият няма как да не е погрешен... И проблемът, сине, е в това, че не винаги можем да сме наясно с Мултивак. Как да сме сигурни, че забелязваме всички неверни отговори? Ами ако разчитаме на даден отговор и направим нещо, което след пет години се окаже катастрофално? Има някаква повреда в Мултивак, но не сме в състояние да я открием. А тя се задълбочава още повече.

— Защо пък да се задълбочава? — попита Роджър.

Баща му бе изял сандвича си и сега си вземаше един по един от картофите.

— Струва ми се, сине — рече той умислено, — че сме вложили в Мултивак погрешна интелигентност.

— А?

— Виж какво, ако Мултивак бе умен като човек, можехме да поговорим с него и да открием повредата, колкото и да е сложна. Ако пък бе глупав като машина, повредата щеше да е проста и лесно щяхме да я намерим. Лошото е, че той е полуумен — като идиот. Достатъчно умен, за да е сложна повредата, и недостатъчно умен, за да ни помогне да се доберем до нея. Това представлява погрешната интелигентност.

Изглеждаше много унил.

— В безизходно положение сме. Засега не знаем как да го направим по-умен. А да го направим по-глупав не смеем: проблемите на света са станали така сериозни и въпросите, които стоят пред нас,

така трудни, че Мултивак се нуждае от цялата си интелигентност, за да им отговори. Ще е безрасъдство, ако го направим по-глупав.

— А защо не го изключите и не го прегледате внимателно? — обади се Роджър.

— Невъзможно, сине. Мултивак трябва непрекъснато да работи, имаме маса проблеми за решаване.

— Но, татко, ако той продължава да прави грешки, ще се наложи да го изключите! Щом не разчитате на това, което казва...

— Е, момчето ми — рече бащата и разроши сина си, — ще открием повредата, не се тревожи.

Но в очите му се четеше безпокойство.

— Хайде да привършваме и да ставаме.

— Но, татко, моля ти се, изслушай ме. Ако Мултивак е полуумен, защо това да означава, че е идиот?

— Не си наясно как му даваме заповеди, сине. Иначе нямаше да питаш.

— И все пак, тате, вероятно не разсъждавате правилно. Ето, аз съм по-глупав от теб и не знам всичко, което ти знаеш, но не съм идиот. Може Мултивак да не прилича на идиот, а на дете.

Бащата се засмя.

— Интересна гледна точка, но какво от това?

— Ами как, много е важно — отвърна Роджър. — Ти не си идиот, затова не ти е ясно как действа умът на един идиот. Но аз съм дете и разбирам как действа умът на детския мозък.

— Я да чуя?

— Ами казваш, че Мултивак трябва да работи денонощно. За машина това е възможно. Но ако накараш едно дете да учи часове наред, то ще се умори и ще се почувства зле, ще прави грешки, дори и нарочно. Тогава защо не дадете на Мултивак почивка от един два часа на ден? Просто го оставете да си бърби и бърмчи както той си пожелае.

Видът на бащата показваше, че напрегнато обмисля чутото. Извади от джоба си миникомпютър и опита някакви комбинации на него. След това — още няколко. После рече:

— Знаеш ли, ако приема това, което казваш, и го превърна в Платинтеграл, хич не е лишено от смисъл. Пък и двадесет и два часа,

през които да сме сигурни в отговорите, са за предпочитане пред двадесет и четири, през които всичко може да е грешно.

Бащата кимна. После вдигна поглед от джобния си компютър и изведнъж, сякаш Роджър бе специалистът, попита:

— Сигурен ли си, сине?

Роджър беше сигурен и отвърна:

— Тате, детето има нужда да поиграе.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой 12
от 1988 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.